

บทที่ ๘

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษาความต้องการข้อมูลและการช่วยเหลือสนับสนุนของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดภายหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แนวลึก (in-depth interview) และการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured observation)

ลักษณะของประชากรและการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรหรือผู้ให้ข้อมูล (informants or participants) ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ มารดาของทารกคลอดก่อนกำหนดซึ่งทารกได้รับการจำหน่ายจากหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 แผนกกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 15 เมษายน 2539 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2539 จำนวน 12 ราย โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติเป็นเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

- 1.1 เป็นมารดาที่คลอดทารกก่อนกำหนดโดยมีอายุครรภ์น้อยกว่า 36 สัปดาห์
- 1.2 เป็นมารดาที่มีทารกคลอดก่อนกำหนดเป็นครั้งแรก
- 1.3 มารดาและครอบครัวเต็มใจยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้
- 1.4 ผู้วิจัยมีความสะดวกในการเดินทางไปพบมารดาและครอบครัวที่บ้าน

2. ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (general informants) ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน เพื่อนบ้านและผู้ช่วยในการดูแลทารกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สถานที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 แผนกกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลมาราชนครเชียงใหม่ และที่บ้านของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนด

หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2 รับผู้ป่วยทารกแรกเกิดคลอดครบกำหนดที่ไม่มีภาวะเจ็บป่วยและรับย้ายทารกคลอดก่อนกำหนดที่อาการดี ไม่มีภาวะติดเชื้อจากหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 4 และ 5 เพื่อเตรียมรอนำส่งออกจากโรงพยาบาล

หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 3 รับผู้ป่วยทารกคลอดครบกำหนดตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 1 เดือน ที่มีภาวะติดเชื้อและรับย้ายทารกคลอดก่อนกำหนดที่มีอาการดี แต่เคยมีประวัติติดเชื้อจากหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 4 และ 5 เพื่อเตรียมรอนำส่งออกจากโรงพยาบาล

หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 4 รับผู้ป่วยทารกคลอดก่อนกำหนดตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 1 เดือน ที่มีภาวะติดเชื้อและไม่มีภาวะติดเชื้อที่ไม่ได้รับการรักษาด้วยเครื่องช่วยหายใจ และรับย้ายทารกที่มีอาการดีขึ้นจากหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 5 มาให้การดูแลต่อ

สำหรับหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 5 ซึ่งรับผู้ป่วยทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 1 เดือน ที่เจ็บป่วยอยู่ในภาวะวิกฤต และต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ได้รวมอยู่ในสถานที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากทารกจะถูกย้ายไปรอนำส่งที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4

บ้านของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนด อยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูนที่ผู้วิจัยสามารถเดินทางไปพบมารดาและครอบครัวได้สะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือต่อไปนี้ช่วยในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดและครอบครัวประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนา

2. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของทารกคลอดก่อนกำหนด ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุครรภ์ น้ำหนักแรกคลอด คะแนนแอฟการ์ การวินิจฉัยโรค อายุและน้ำหนักเมื่อได้รับการ

จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

3. แนวทางประกอบการสัมภาษณ์ (interview guide)
4. แบบบันทึกการสังเกตและการสัมภาษณ์ (field notes)
5. เครื่องบันทึกแถบเสียง

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตนำจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 แผนกการพยาบาลกุมารเวช ศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้รวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้า การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ หัวหน้าหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจ้งรายละเอียดและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 สํารวจรายชื่อมารดาของทารกคลอดก่อนกำหนดที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จากเวชระเบียนของหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 และบันทึกรายชื่อไว้

3.2 เข้าพบมารดาครั้งแรก เมื่อมารดามาเยี่ยมทารกคลอดก่อนกำหนดที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 โดยการแนะนำตัวและซักถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด

3.3 อธิบายวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือจากมารดา

3.4 เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับมารดาและผู้ให้ข้อมูลทั่วไปในขณะที่มาเยี่ยมทารกที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 เป็นระยะ ๆ จนกระทั่งทารกได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

3.5 เมื่อมารดายินดีเต็มใจให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยแจ้งให้ทราบว่าหลังจากที่ทารกจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลจะติดตามไปเยี่ยมมารดาและครอบครัวที่บ้านเป็นระยะๆ คือ 1 สัปดาห์หลังจากทารกจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล หลังจากนั้นจะไปเยี่ยมทุกๆ 1 เดือน โดยระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลสำหรับมารดาแต่ละรายจะสิ้นสุดลงเมื่อทารกอายุประมาณ 4-6 เดือน มารดาแต่ละรายจะได้รับการเยี่ยมโดยเฉลี่ย 4-5 ครั้งหรือจนกว่าผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ซึ่งในการเยี่ยมแต่ละครั้งจะใช้เวลา

ประมาณ 2 ชั่วโมง และจะนัดหมายเวลาตามความสะดวกของมารดาและครอบครัว

3.6 ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แนวลึกควบคู่กับการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง พร้อมทั้งบันทึกเทปคำสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและจดบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้

ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ (เบญจา ยอดคำเนิน-แอ็คติจ, 2531)

1. ศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างคำถามและสร้างรูปแบบในการสัมภาษณ์ตลอดจนการทดลองใช้ (development and trialing of interview questions, format and pretest)

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามจาก ปัญหา ขอบเขต วัตถุประสงค์และคำถามของการวิจัยตลอดจนศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างแนวคำถามให้มีลักษณะเป็นเค้าโครง มีหัวข้อใหญ่หลายหัวข้อและในแต่ละหัวข้อจะมีคำถามย่อยๆ เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นรายละเอียดเป็นเหตุเป็นผล คำถามสามารถยืดหยุ่นได้ เรียงลำดับหัวข้อคำถามให้เนื้อหามีความต่อเนื่องสามารถดำเนินการสนทนาได้อย่างราบรื่นไม่วกวน เนื้อหาของแนวคำถามอาจต่างกันบ้างสำหรับผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันและแนวคำถามจะมีความกระชับรัด ซึ่งลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ไม่มีการถามนำหรือเสนอแนะให้ผู้ให้ข้อมูลตอบไปในแนวทางที่วางไว้ คำถามไม่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกไม่อยากตอบหรือเกิดความเสื่อมเสียอับอาย ใช้ภาษาและคำถามที่เข้าใจง่ายและกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น หลังจากจัดทำแนวคำถามแล้วผู้วิจัยนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้เพื่อทดสอบความชัดเจนและความครอบคลุม โดยผู้วิจัยทดลองสัมภาษณ์ ด้วยการใช้นิเวศทางประกอบการสัมภาษณ์นี้กับมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 2 ราย ร่วมกับการบันทึกแถบเสียง แล้วนำผลจากคำตอบที่ได้มานำมาพิจารณาเกี่ยวกับความเข้าใจคำถาม ปฏิกริยาของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อคำถามความต่อเนื่องของเนื้อหาและการตอบของผู้ให้ข้อมูลเพื่อช่วยให้ทราบข้อบกพร่องต่างๆ ในตัวของผู้สัมภาษณ์และเครื่องมือที่ช่วยในการสัมภาษณ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

2. สร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจ (establishing rapport)

ผู้วิจัยเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดและผู้ให้ข้อมูลทั่วไปขณะมาเยี่ยมทารกที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2, 3, 4 โดยการแนะนำตัวเองว่าเป็นนักศึกษาปริญญาโทจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาขอความร่วมมือในการทำวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยอธิบาย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย ลักษณะและขั้นตอนของการวิจัย และพยายามหาโอกาสทำความคุ้นเคยกับมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดและหรือผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ทุกครั้งที่มาเยี่ยมทารกที่หอผู้ป่วย จนกระทั่งทารกได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับ มีความไว้วางใจมีสัมพันธภาพที่ดี และเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำวิจัย จากนั้นผู้วิจัยนัดหมายเวลาไปเยี่ยมบ้านตามความสะดวกของมารดาและครอบครัว

3. การสัมภาษณ์ (interview)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แนวลึกควบคู่กับการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง โดยเริ่มต้นจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการด้วยการสนทนาทักทายด้วยอรรถาธิบายอันดีซึ่งเป็นคำถามทั่วไป เป็นการสร้างบรรยากาศให้ผู้รู้สึกเป็นกันเองทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลายในการสนทนาและได้ข้อมูลกว้างๆเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา จากนั้นเริ่มใช้การสัมภาษณ์แนวลึกโดยใช้แนวทางประกอบการสัมภาษณ์ โยงเข้าหาประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ร่วมกับการใช้คำถามตะล่อมกล่อมเกล่า (probe) เพื่อสัมภาษณ์ล้วงเอาส่วนลึกของความคิดที่เป็นความจริงออกมาจากผู้ให้ข้อมูลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ในขั้นตอนของการสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและแสดงความคิดเห็นอิสระโดยหลีกเลี่ยงการชักนำความคิด และผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างควบคู่ไปด้วย ซึ่งช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลได้ละเอียดและอธิบายเหตุการณ์นั้นๆ ได้ลึกซึ้งกว้างขวางมากขึ้น ในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นบางครั้งผู้ให้ข้อมูลจะมีการชักถามข้อมูลต่างๆจากผู้วิจัย ซึ่งที่จริงแล้วผู้วิจัยควรหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลเพราะจะมีผลต่อความเที่ยงตรงของข้อมูล แต่เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในวิชาชีพพยาบาล เมื่อพบเห็นปัญหาร้ายแรงที่จะมีผลกระทบต่อทารกก็จำเป็นต้องให้คำแนะนำ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายประมาณ 2 ชั่วโมงต่อครั้งและผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจะถูกสัมภาษณ์ประมาณ 4-5 ครั้ง หลังจากสัมภาษณ์เสร็จสิ้นในแต่ละวันแล้วในขณะที่ไม่ได้มาเยี่ยมผู้วิจัยได้คงสัมพันธภาพอันดีกับผู้ให้ข้อมูลโดยมีการติดต่อกันทางโทรศัพท์และติดตามเยี่ยมเมื่อผู้ให้ข้อมูลพาทารกมาตรวจตามนัดที่คลินิกทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงสูงหรือเมื่อทารกเจ็บป่วย

4. ปิดการสัมภาษณ์ (closing the interview)

ผู้วิจัยปิดการสัมภาษณ์เมื่อได้คำตอบครบถ้วนจากการสัมภาษณ์หลายๆครั้ง และมอบของที่ระลึกเพื่อแสดงความขอบคุณที่มารดาทารกคลอดก่อนกำหนดและผู้ให้ข้อมูลทั่วไปได้ให้เวลาในการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลอย่างเต็มใจตลอดระยะเวลา 5 เดือนที่ผ่านมา

5. บันทึกการสัมภาษณ์และการสังเกต (recording the interview and observation)

ผู้วิจัยใช้การจดบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ และใช้เครื่องบันทึกแถบเสียงในการรวบรวมข้อมูล โดยการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตใช้วิธีการจดเฉพาะหัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญเพื่อช่วยเตือนความจำ และภายหลังกลับจากการเยี่ยมบ้านแล้วทำการบันทึกสิ่งที่พบเห็นทันทีเพื่อเก็บรายละเอียดให้ได้มากที่สุด การบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้เครื่องบันทึกแถบเสียงช่วย การบันทึกคำสัมภาษณ์ไม่ใช้อักษรย่อสรุปสั้นหรือดัดแปลงคำตอบใหม่เพราะทำให้ข้อมูลบิดเบือนได้ และหลังจากที่ผู้วิจัยกลับจากการเยี่ยมมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดแต่ละรายทุกครั้ง จะทำการถอดแถบบันทึกเสียงและจดบันทึกสิ่งที่สัมภาษณ์อย่างละเอียดตามความเป็นจริงทันที

จริยธรรมในการทำวิจัย

ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยต้องมีจริยธรรมในการทำวิจัยทุกขั้นตอนเพื่อไม่ประพฤติดังละเมิดในสิทธิมนุษยชนของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ตลอดจนชุมชนที่ทำการศึกษา กล่าวคือ มีความรับผิดชอบในฐานะนักวิทยาศาสตร์ ไม่ดัดข้อมูลที่จะช่วยให้เข้าใจการแปลผลได้ดียิ่งขึ้นทั้งไปโดยไม่อธิบายเหตุผล รักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลโดยไม่เปิดเผยชื่อจริงหรือข้อมูลที่เป็นความลับของผู้ให้ข้อมูล และในการรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึก การบันทึกแถบเสียง ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลต้องมีความเต็มใจและร่วมมือในการทำวิจัย ถ้าหากไม่เต็มใจก็สามารถเลิกให้การให้ข้อมูลในทุกขั้นตอนของการวิจัยได้โดยไม่เกิดผลเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูล นอกจากนั้นในการไปเยี่ยมมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดที่บ้านแต่ละครั้ง ผู้วิจัยระมัดระวังที่จะไม่รบกวนเวลาในการทำกิจวัตรประจำวันของมารดาและครอบครัวอีกด้วย

ความเชื่อถือได้ของข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลดังต่อไปนี้คือ

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์แนวลึก การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างและการจดบันทึกภาคสนาม แล้วนำข้อมูลที่ได้โดยวิธีต่างจากมารดาทารกคลอดก่อนกำหนด ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทั่วไปมาพิจารณาประกอบกัน

2. การตรวจสอบด้านข้อมูลทั้งหมดให้มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์บุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับมารดาทารกคลอดก่อนกำหนด เช่น สามี ญาติพี่น้อง บิดามารดา เพื่อนและเพื่อนบ้าน เป็นการทดสอบและหาความสอดคล้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มตั้งแต่ระยะแรกๆของการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้สามารถสร้างแนวคำถามที่ลึกซึ้งและเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นสำหรับการสัมภาษณ์และการสังเกตครั้งต่อไป ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลจะกระทำไปพร้อมๆกันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย กล่าวคือ ในแต่ละวันหลังจากรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยถอดเทปและบันทึกอย่างละเอียด พร้อมกับจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย สำหรับภาษาท้องถิ่นที่ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าจะแปลความหมายได้ถูกต้องก็จะนำไปปรึกษากับบุคคลในท้องถิ่น ทำเช่นนี้ประจำวันกระทั่งถึงวันสุดท้ายของการรวบรวมข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดแฟ้ม (establishing files) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตซึ่งมีลักษณะเป็นเชิงบรรยายมาแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูล สำหรับใช้ประโยชน์ในการค้นหาเพื่อการวิเคราะห์และเขียนรายงาน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดแฟ้มออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1 แฟ้มสำหรับข้อมูลทั่วไป (background files) ใช้รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา ทารกคลอดก่อนกำหนดและครอบครัว รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของทารกคลอดก่อนกำหนด

1.2 แฟ้มงานสนาม (field work files) ใช้รวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ ซึ่งได้จากการติดตามเยี่ยมบ้านในแต่ละครั้งของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

1.3 แฟ้มการวิเคราะห์เบื้องต้น (analytic files) ใช้รวบรวมข้อสรุปเกี่ยวกับแบบแผนของพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งความหมายต่างๆของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตในแต่ละวันทีไปเยี่ยมบ้าน

2. ลงรหัสข้อมูล (coding the data) โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาลงรหัสเพื่อประโยชน์ในการประมวลผลข้อมูล ใช้วิธีลงรหัสตามลักษณะของตัวแปร ซึ่งได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับเวลา เช่น อายุของผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรเกี่ยวกับเงินตรา เช่น รายได้ ตัวแปรที่เป็นหน่วยระยะทาง เช่น ระยะทางจากบ้านผู้ให้ข้อมูลไปยังสถานีนามัย ตัวแปรที่เป็นหน่วยของปริมาณ เช่น จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกใน

กรอบครัว และตัวแปรอื่นๆ เช่น ความต้องการข้อมูลด้านต่างๆของมารดาในการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนด โดยมีคู่มือการลงรหัสซึ่งประกอบด้วยคำจำกัดความ การอธิบายความหมายของคำหรือหัวเรื่องที่ใช้และวิธีการลงรหัส

3. แยกประเภทหรือจัดหมวดหมู่ของข้อมูล (categorising or grouping text units) โดยการนำรหัสข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่มารวบรวมจัดหมวดหมู่แยกประเภทเป็นหัวข้อย่อยๆ ซึ่งข้อมูลในแต่ละหัวข้อย่อยนี้ได้จากประโยชน์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการจดบันทึกภาคสนาม และต้องมีความสอดคล้องกันในด้านความหมาย ถ้ามีข้อมูลเกิดขึ้นมาใหม่ก็สามารถเพิ่มเป็นหมวดหมู่ใหม่อีกได้

4. สร้างหรือพัฒนาแนวเรื่อง (developing theme) หลังจากรวบรวมข้อมูลและลงรหัสข้อมูลครั้งสุดท้ายเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยทบทวนข้อมูลทั้งหมดที่มีอีกครั้งหนึ่ง และวางแผนว่าจะใช้ข้อมูลส่วนใดสำหรับหัวข้อไหนเพื่อพัฒนาไปสู่แนวเรื่องหรือหัวข้อใหญ่ เพื่อช่วยกำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่นำเสนอในรายงานวิจัย ผู้วิจัยตัดสินใจในขั้นนี้ว่าจะตัดข้อมูลใดทิ้งหรือจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรเพิ่มเติมอีก และช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบว่าข้อมูลที่ใช้ในการเตรียมเรื่องราว (คำอธิบาย) เกี่ยวกับแนวเรื่องของแต่ละเรื่องตอบปัญหาของการวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ทั้งหมด และมีการเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นในประเด็นที่แตกต่างกัน มีการพิจารณาเปรียบเทียบเรื่องราวของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดตามพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยใช้แนวความคิดที่สำคัญและเด่นชัดขึ้นนั้นมาพิจารณาเป็นแนวเรื่องต่อไป

5. แก้ไขโครงสร้างและแนวเรื่อง (refining emerging themes and proposition) ในขั้นตอนนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (analytic induction) คือ วิธีตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือเหตุการณ์ที่สังเกตเห็น โดยการนำเอาข้อมูลมาสร้างเป็นแนวเรื่องและการนำเอาแนวเรื่องมาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแนวเรื่องจากความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละแนวเรื่องที่ได้มาและแก้ไขให้ชัดเจนสละสลวย แล้วสรุปเป็นผลของการศึกษาวิจัย